

Totus erat ¹ pulsus de summo culmine firmanti
 Eligimur sociis gratis honorifice.
 Pasqua ² lanigerii florent sine limine morea
 Ecce quies dubito non ibi plena fore.
 Rumor celsus erit regno cum nos gradiamur;
 Terror erit lapsis, ut bonus alta petit.
 Volvere quis poterit cœlorum præmia dicta?
 Salve, chare Pater, accipe quodque petis.

CARMEN III.

De pœna Redemptoris.

Pœna Redemptoris fuit hæc via plena doloris :
 Sputa, flagella, foris, crux, spongiæ furoris.

¹ Totus erat Desinit versus verbo firmanti, credo firmamenti; adeoque corrige cœli.

² Pasqua lanigerii. Vereor ne hic, et in sequenti-

A Impetus horroris, et myrra saporis,
 Spinæ terroris, fel, clavi, palor, et doloris
 Clamor, mœroris aqua, lancea, gutta cruoris :
 Cor peccatoris frangit pia signa amoris.

Nota. Hoc erutum fuit ex codice nostro cartaceo in quarto, ut communiter dicitur, signato I. N. 1000, in quo adsunt *Meditationes B. Bernardi abbatis de passione Christi super septem horis canonicis sæculo XIV conscripto.*

Consultant eruditi carmen vi. de cognomentis Salvatoris pag. 346 apud Gallandium superius laudatum.

bus versibus desint aliqua carmina incuria amanuensis. Nam obscurissimus est sensus.

ADDENDA.

MONITUM.

Absoluta jam impressione communicatæ mihi fuerunt annotationes aliquot et observationes studio atque humanitate viri clar. D. abbatis Terribilini, quas hoc loco adjiciendus operi censui, ne lectores earum beneficio fraudarem.

Existimat igitur vir ille eruditus primo loco, Damasum Romæ ortum fuisse, utiturque ad hanc confirmandum opinionem rationibus iis, quas ego attigi. Observat etiam plures esse veteres scriptores a Saraziano, et Constantio memoratos, qui de eo pontifice agunt, illumque laudant : at ex eis ne unum quidem, qui eum Hispanicum dixerit ante Catalogum Romanorum pontificum, quem sub Felice IV conscriptum aiunt, aut Anastasium, a quo Catalogum illum exscriptum putant sed utriusque hujus scriptoris haud magnam esse auctoritatem censet. Affert deinde recentiores ex inclyta gente illa auctores, ac eos cit nullo solido fundamento niti, prætereaque de loco digladiari inter se; postremo ex Breviario Eborensi anno 1548 impresso exscribit orationem, et lectiones Festo S. Damasi accommodatas. En vero hoc loco collecta omnia.

Ex Breviario Eborensis Ecclesiæ in Lusitania, typis impresso anno 1548, pag. 837.

IN FESTO SANCTI DAMASI

PAPE ET CONFESSORIS.

Oratio. — Misericordiam tuam, Domine, quæsumus, nobis interveniente beato confessore tuo atque pontifice Damaso, clementer impende : nostrisque delictis ipsius propitiare suffragiis. P.

Lect. I. — Beatus Damasus, hujus nominis primus, natione Hispanus, patria Vimaraniensis, ex Bracarensi provincia, patre Antonio, secundum Hieronymum in ecclesiastica Historia Liberio, secundum vero alios Felicium II in pontificatu successit, anno Domini 369, sub Valentiniano et Valente imperatoribus. Sedit annis decem et octo, mensibus duobus, diebus decem. T.

Lect. II. — Ursicinus autem, vel, ut alii legunt,

Ursinus, Romanæ Ecclesiæ diaconus, Damasum sibi prælatum non ferens, in tantum furoris erupit, ut persuaso quodam imperito ac agresti episcopo, collecta turbulentorum et seditiosorum hominum manu, in basilica, quæ Sicinini appellatur, episcopum se fieri extorqueret : legibus, ordine, et traditione perversis. Itaque cum non tantum suffragiis, sed etiam vi et armis res ageretur : multi utrimque ceciderunt. Ammianus Marcellinus ejus temporis historicus, refert centum triginta septem uero die, in basilica Sicinini peremptorum reperta fuisse cadavera. Denique sacerdotum et populi consensu, Damasus confirmatus est : et Ursicinus ejectus ab Urbe, atque ad Neapolitanam Ecclesiam traductus. T.

Lect. III. — Damasus autem de adulterio per invidiam accusatus, facta synodo coram quadraginta quatuor episcopis se purgavit : a quibus innocens absolutus est, et accusatores ejus Concordius et Callixtus diaconi, damnati rejectique ab Ecclesia. Certe beatus Hieronymus, in epistola ad Pammachium, non solum virum egregium, et in Scripturis eruditum, sed virginem etiam virginis Ecclesiæ doctorem appellat. T.

Lect. IV. — Tandem pacata Ecclesia, Damasus otio litterario delectatus, Vitas Pontificum omnium, qui ante se fuere, conscripsit, easque ad Hieronymum misit : et cum multa corpora Sanctorum perquirens invenisset, eorum tumbas carminibus adornavit. Elegans enim in componendis carminibus ingenium habuit. Multa brevia opuscula heroicis versibus composuit : Epistolas item multas. T.

Lect. V. — Templum cultumque divinum auxit magnopere. Duas enim basilicas ædificavit, alteram juxta theatrum, alteram via Ardeatina, ad catacumbas, dedicavit : et Platoniam, ubi corpora apostolorum Petri et Pauli aliquando jacuerant, et corpora sanctorum eo loci sepulta, versibus exornavit, ad posteritatis memoriam. T.

Lect. VI. — Basilicam vero, quam in honorem sancti Laurentii non longe a theatro Pompeiano con-

diderat, maximis muneribus ornavit: patina argentea pondo librarum viginti, hama argentea librarum quindecim, scypho argenteo anaglypho librarum decem: calicibus argenteis quinque, coronis argenteis quinque. Domos quoque circa basilicam positas, fundum etiam Papyrianum agri Ferentinatis, fundumque Antonianum, et balnea non longe a templo posita, dono dedit. T.

Lect. VII.— Hic celebrato Romæ concilio, Apollinarem Laodicensem et Timotheum discipulum ejus hæreses damnavit: quemadmodum legimus in Epistola ad episcopos Orientales ab eo missa. Legimus et alias ejus synodales epistolas: ut ad episcopos per Illyrium, et ad Paulinum Thessalonicensem episcopum, contra diversas hæreses. Hic instituit ut psalmi die noctuque alternis vicibus in Ecclesia canerentur, choro in duas partes diviso, et ut in fine psalmodum accineretur, Gloria Patri et Filio, et Spiritui sancto. Mandavit etiam, ut in principio celebrationis missarum, confessio diceretur. T.

Lect. VIII.— Ad ejus quoque instantiam, Hieronymus psalterium juxta septuaginta interpretes emendavit, et per vigilas distinxit: cujus scriptis Damasus primus auctoritatem dedit. Tunc enim Biblia Hieronymi legi cœpta sunt, cum prius septuaginta interpretum scripta, tantummodo in pretio essent. Tu.

Lect. IX.— Ordinationes quinquies fecit, ex quibus presbyteros triginta et unum, diaconos undecim, episcopos per diversa loca numero sexaginta duos creavit. Mortuus est octogenarius, tertio idus Decembris: anno secundo Arcadii Augusti. Sepultus est in basilica sua, via Ardeatina, juxta matrem suam, et germanam, et cessavit pontificatus dies unum et triginta. Tu.

In fine hujus Breviarii hæc leguntur:

AD LAUDEM OMNIPOTENTIS DEI

ET ILLIBATÆ SEMPER VIRGINIS MARIE, EXPLICIT

Breviarium divinarum officiorum, juxta ritum sanctæ Eborensis Ecclesiæ, denuo emendatum, correctum, immutatum, ac longe jam ordinatius elegantiusque factum, jussu et auctoritate reverendissimi in Christo Patris, illustrissimique principis ac domini D. Henrici S. R. E. cardinalis tituli Sanctorum Quatuor Coronatorum, Portugalliæ Infantis, ac primi ejusdem Ecclesiæ archiepiscopi.

OLISIPONE, apud LUDOVICUM ROTORIGIUM bibliopolam, typographum regium, anno a Christo nata, millesimo quingentesimo quadragesimo octavo, mense Aprili.

VARIA DE PATRIA S. DAMASI TESTIMONIA.

Lucius Marineus Siculus de rebus Hispaniæ lib. II, pag. 309, typis Francofurti 1603 (edit. 2, nam prima prodit anno 1552), hæc habet de Matritensi oppido:

Quod a nonnullis Madritum, ab aliis Majoritum appellatur. In cujus circuitu turres numeravimus octo et viginti supra centum. Est præterea felicissimum sancti Damasi summi pontificis meritis, qui MAIO-

RITANUS fuisse perhibetur a multis. Habet etiam nunc alumnum virum sanctissimum nomine Isidorem, qui fuit agricola.

Ex Chronico Hispaniæ Joannis Vasæi Brugensis, quod una cum Marinæo impressum est iisdem typis Francofurti, hæc exscripti pag. 653:

Sanctus Damasus ordinatur Romanus pontifex, etc. Fuit hic natus VIMARANIS oppido Portugalliæ, inter Durium et Minium, tribus leucis a Bracara Augusta, sicut Bracarensis cantal Ecclesiæ. Vide BREVIARIUM Eborensis a RESENDIO nitore suo restitutum.

Ibid., pag. 656:

Damasus papa, etc. Petrus Antonius Beuter TARACONENSEM fuisse dicit, Marinæus Siculus MADRITIO civem adscribit. Sed multæ, ut diximus, Hispaniæ Ecclesiæ VIMARANENSEM fuisse affirmant.

In tomo II Hispaniæ illustratæ edit. cit. Francofurti 1603, habetur narratio apologetica de Academicis et doctis viris Hispaniæ, auctore Alfonso Garzia, matamoro Hispanensi, qui primum opellam hanc edidit anno 1553: ibique, pag. 809, legitur:

Antecesserunt ætate Osius Cordubensis; et illa unica Hieronymi lux, Damasus MADRITENSIS si qua tamen fides Lucio Siculo citra pudorem debetur, qui ex MANTUA CARPETANUM appellat.

In eodem tomo II Hispaniæ Illustratæ prostat Responsio I Andrea Resendii (is est auctor Lectionum Breviarii Eborensis) ad Bartholomæum Kebedium Toletanæ Ecclesiæ sacerdotem, in qua sic lego, pag. 1004:

Viscella fluvius, Lusitanæ VIZELLA, dictus, in Avum majoris famæ fluvium, paulo infra Nervæ Trajani Cæsaris memoriam, in ipsa Avi ripa perdurantem ingreditur. Intra quorum fluviorum confluentes VIMARANENSIS est civitas, sancti pontificis Damasi quondam patria, si per vestros fieret. Tametsi nondum decennium est, cum prodit Onuphrii Veronensis viri diligentissimi, de Pontificibus Romanis liber, omnibus Urbis templis, archivis, bibliothecis perquisitis, accuratissime compositus. Is penitus Lusitanum, ac LEGEDITANUM eum facit. SANCTUS, inquit, DAMASUS, ANTONII FILIUS, EGITANENSIS, LUSITANUS HISPANUS. Sed ego EBORENSIS Ecclesiæ vetustum Codicem sum secutus, cum ejus vitam BREVARIARIO inserui.

Petrus Antonius Beuter, patria Valentinus, edidit Chronicon Hispaniæ, Valentino idiomate lucubratum, quod hactenus non vidi; anno vero 1604 iterum recudit sum Chronicon, et Valentino in Castellano sermonem translatum, cum titulo hoc: Primera parte de la Cronica General de toda Espana y especialmente del reyno de Valencia, etc. Impressum in Valencia 1604. Ibi, cap. 25, lib. I, pag. 146, legitur:

Despues fue Juliano Apostata treynta y seys emperador, año trezientos sesenta y cinco, y movio persecucion a la Yglesia: mas muriendo el, presta censo. Era PAPA DAMASO, NATURAL DE TARRAGONA. Signieron Valentiniano, y Valente, despues Graciano y Valente. Y siguiso el gran Theodosio nascido y criado en España.

Henricus Florea Hispanus, Augustiniana familia

Alumnus et magister, tomo IV operis, cui titulus *A Espana Sagrada*, tract. 6, cap. ult., fol. 308, edit. Matritensis, anno 1781, agens de Sanctis Toletanis, hæc habet :

XII. S. DAMASO, a quien algunos hacen natural de Madrid; y por tanto de la diocesi de Toledo: pero lo reservamos para otro sitio que juzgamos muy propio, por no pender de ninguna opinion particular: y entonces se vera, si fue ESPAÑOL.

Ex Vita B. Gonsalvi Amaranthi Ordinis Prædicatorum scripta a Fr. Didaco de Rosario, de mandato Fr. Bartholomæi de Martyribus archiepiscopi Bracharensis, apud Bollandistas, ad diem 10 Januarii, n. 3, pag. 641, edit. Venet. :

In hujus ergo metropolitana sedis (Bracharensis) districto.... in quo olim divus etiam Damasus ex VI-MARANENSI oppido ortus, etc.

QUARUNDAM ABBATIS TERRIBILINI

SENTENTIARUM ANALYSIS.

Ad carm. ix, de SS. AA. *Catacumbis*, non dubitat beatos Apostolos in iis aliquando habitasse, ut Damasus ait, id est collocatos fuisse: sed eo delatos coniecit ab ipso statim martyrio, atque ibi depositos, secus ac alii sentiunt qui B. Petrum ad Vaticanæ radices, B. vero Paulum in Ostiensis sepulchrum scribunt. A Catacumbis vero ad pasionis locum translatos putat diu ante Cornelii et Xysti pontificatum, quia Caius Romanus presbyter, secundo nondum elapso sæculo, *Apostolorum tropæa* Christianorum religioni, in Vaticanis, et in Ostiensis occurrisse scribit. Equidem quæstionem hanc, quam viri longe doctissimi vix hactenus extricarunt, non attingam. Hoc adjiciam dumtaxat, nullam perspicere me rationem posse, ob quam *versiculus* ille Damasianus, de quo in *notis* monui, exprimeri non debeat mirabile illud factum, quod Gregorius Magnus narrat. Si quis igitur est, qui sic non sentiat, aliam eidem loco sententiam assignet, rogo, æque aptam. Edicat etiam cui bono priori alio versiculo nos sic monuit :

Discipulos Oriens misit, quod sponte fatemur,

An forte hoc ignorari unquam potuit? Si vero beatorum Apostolorum *tropæa* ad se rapere Orientales, et vindicare non studuerunt, proferat rationem aliquam ob quam

Roma suos potius meruit defendere cives;

ostendatque etiam, quæ sit alia ejusdem verbi *defendere* vis. Scio Pearsonum ad ann. 258, n. 2, temere scripsisse *Historiam, quam Gregorius narrat, nulla fide dignam esse*. Sed hoc illi liceat dumtaxat, æque similibus.

Ad carm. x. Carmen quod ego ex Palatino Gruteriano codice eo loco recensui, ac S. Stephano P. et M. aptari posse existinavi, Damasi esse solum sententiam etiam vir eruditus, sed in eo Xystum P. et M. laudari coniecit, quem in *cœmeterio animadversum* ex Cypriano scimus. Sed huic conjecturæ repugnat carmen ipsum, quo constat unum Stephanum tunc martyrem occubuisse, cæteris omnibus cum eodem in cœmeterio deprehensis, salvis dimissis. Contra vero cum Xysto *diacones quatuor* cæsi sunt, et forte alii, quod vir ipse eruditus observat ad Car. xxxii. Hoc igitur, de quo agitur, priori magis, quam alteri martyri sanctissimo et pontifici convenit.

Carmen xii, de *Sancto Marco papa*, sic ex ingenio supplēt :

<i>Insons</i>	Vita fuit Marci, quod novimus omnes
<i>Blandus</i>	Amore Dei posset qui temerere mundum
<i>Exemplo</i>	Oravit Populus quod disceret omnis
<i>Parvus</i>	Honor Vitæ, grandis contemptus habendum

¹ Sic in Car. xxvi : *cendere membra*.

² Sic Car. xii : *servaret fœdera pacis*. Vixerat igitur ille Marcelli, Eusebii et Marci ætate, sub quibus

Et solers Virtus tenuit penetrabilia cordis
Justitiae Æ custos, Christi perfectus amicus
Ornav Et Damasus tumulam, cum reddidit honorem, etc.

Sic in epitaphio Sisinnii presbyteri, quod ab eodem Damaso non sine probabili ratione scriptum putat apud Gruter. pag. mclxxiii, n. 9 :

Presbyter hic voluit Sisinnus ponere membra ¹
 Omnibus acceptus populis, dignusque Sacerdos
 Qui sciret Sanctæ servare fœdera matris ².
Blandus Amore Dei semper qui vivere nosset,
 Contentusque suo nesciret divitis aulam.

Ad Car. xx, de S. *Saturnina*. In carminis hujus principio Palatinus codex apud Gruter. p. mclxxi, sic habet :

Horum martyrum cultorum Damasus episcopus servus Dei.

OLA NUNC FUERAT CRARTA.... CINIS AN..

Sic etiam apud Sarazantium *Vid. col. 394 huj. edit.*, not. [1] not. 20. Deinde ex eodem codice p. mclxxvi, hæc offert :

NUNC XPI FUERAT CHARTAGINIS ANUS

Supplet igitur ac legit :

Horum martyrum cultor Damasus
 IncOLA nunc XPI FUERAT Carthaginiæ, ante.

Sic idem Damasus, carm. xx :

Sanguine mutasti patriam, etc.
Incola nunc Domini.

Verosimilis conjectura, ac lectio, quæ si retineatur, *Saturninus* de quo agitur hoc carmen, idem ille erit, qui Romæ detentus sub Decio fuerat, laudatus apud Cyprian. ep. 20, 21, ac deinde martyr. Observat præterea in Martyrologio Hieronymi, ac Sacramentario Gelasiano ad iii kal. Decembris Romæ *Thraso-nis*, cœmeterio scilicet legi, *Saturninum Chrysanthum et Dariam, Maurum, et alios lxxii*. Cum igitur Damasus eos omnes laudasset beatos martyres, an illaudatos præterisset illos lxxii? Quia vero facilis est in numeris exscribendis lapsus, huic Vir clar. jure coniecit ad illos pertinere *versiculos* quos, num. 2, in *Appendice* retuli, eorumque Damasum ipsum auctorem esse.

Ob eandem rationem ad S. *Hermetem* pertinere putat carmen xxii, de *incerto martyre Græco*, quæ constat depositum fuisse in cœmeterio *Basilisæ*, *Hermæ* etiam dicto, atque, ut videtur, eodem loco, quo *Protus et Hyacinthus* loco. Sic enim Anonymus *Mabilionianus in via Pincia Pampilius, Basilisæ, Protus, Hyacinthus, Hermes* : ac Gelasianum *Sacramentarium* ad v kal. Septembris.

Ad Car. xxxii, de *Septuaginta* suo, scripserat Cyprianus *epistol. 82 Ver. edit.*, Xystum in cœmeterio animadversum, et cum eo *diacones quatuor*. Sic Baluzius et Vignolius ex mss. codicibus. Contra Fellus legit, et cum eodem *Quantum*; sigillatque Martyrologia, quod eidem Sixto plures socios adjungat, *Felicem* scilicet, seu *Felicissimum, Agapitum, Donatianum, Faustinum, Prætextatum*, aliosque : eaque lectio placuit etiam Ruinartio, et Castellano. Observat igitur vir accuratus priorem lectionem Damasi testimonio confirmari, plures Sixto *comites* attribuentis, quo etiam argumento post Baronium usi sunt Bollandiani ad diem 6 Augusti. Huic profecto sententia major etiam vis ex eo accedit, quod *Quarti* hujus nullam ante Adonem et Usuardum mentionem fieri observarunt Florentinus et Sollerius. Quidquid igitur de illo sit, quod asseri pro certo potest, illud est, beatum illum pontificem non sine injuria, diuturna sociorum suorum possessione expulsi posse, quos, ut ait Sacramentarium Leonianum dictum in ejus *Missa, doctrinæ suæ filios ad eandem gloriam promerendam incitabat* : quanquam cum eodem viro clarissimo ex eorum numero excluserim *Prætextatum*, qui inspectis Martyrologiis cæteris ac Sacramentariis,

tur ille Marcelli, Eusebii et Marci ætate, sub quibus controversiæ de lapsis agitabantur.

memoratur in Martyrologio Florentinii, non ut exprimat martyrem aliquem, sed celebre ab eo dictum cœmeterium, in quo Martyrum illorum memoria agebatur. Qui vero, et quot fuerint Sixti in martyrio comites, disquirunt diligenter Bollandiani socii, quos si quis consulat, operæ pretium fecerit.

Laborat etiam vir clarissimus, ut cæteros conjectura assequatur, quos Damasus eodem loco sepultos ait, sed ut videtur frustra: Equidem si quis hoc idem a me scire vellet, respondeam cum Prudentio hymn. xi, de Coron:

tu singula quæris
Nomina? difficile est, ut replicare queam,
Tantos justorum populos furor impius hausit!

Ad Carm. xxxii, *Epitaph. Projectæ*. Cur Sarazanius Florum Projectæ patrem, consulem dixerit in notis, causam non attulit: forte ex Fl. quod est *Flavio* in eo lapide, *Florum* fecit, ut ait vir eruditus. Suspicitur autem *Florum* hunc illum esse, cujus exstat carmen ad Sepulcrum S. Liberalis martyris apud Gruter. p. mclxxi, n. 9, quod affert:

Martyris hic sancti Liberalis membra quiescunt
Qui quondam in terris consul honore fuit.
Obtulit hæc Domino componens atria Florus
Ut sanctos venerans præmia justa ferat.

OPERA APOCRYPHA SANCTI DAMASI.

LECTORI.

*Decreveram Apocrypha missa facere: verum cum aliquis ex Epistolis fructus, atque usus aliquando esse possit, ac librarius id a me optaret, passus sum, ut illæ genuinis Damasi opusculis adjiciantur. Nam quæ ad Stephanum et episcopos Mauritanix, ad Prosperum et ad episcopos Numidiæ, ad Aurelium Carthaginensem, et ad episcopos Italiæ inscriptæ sunt, ex officina Isidori Mercatoris prodiiisse jam demonstrant, ut alios omitam, Labbeus in Collectione Conciliorum, ac Constantius in Præfatione ad Romanorum Pontificum Epistolas num. 145. Eas autem ad Hieronymum merito queritur Erasmus esse hominem potius sic impudentem, ut Damaso attribuere ausus sit, qua de re videri poterit Schelestratus dissertat. 2, cap. 3. Non potui tamen adduci, ut quæ ejus nomine circumferuntur, decreta retinerem: nam cum ea post Sarazanium, et Crabbeum Constantius diligenter omnia iterum collegerit in ea, quam Decretorum Damaso adscriptorum Censura inscripsit, ac rationes sane gravissimas attulerit, ob quas illa ejus pontificis nomen et auctoritatem mentiantur, Lector, quam mecum laderet, in viro illo docto potius consulendo operam quam optime collocabit.**

EPISTOLA PRIMA.

¹ Reverendissimo fratri et coepiscopo Aurelio Damaso.

Scripta Sanctitatis tuæ debita veneratione suscepimus, in quibus sitire venerationem ac prudentiam tuam Apostolica instituta (ut dignum erat) cognovimus. Qua de re quædam ex his quæ petisti, missimus: et quædam adhuc, cum iterum miseris, mittere cupimus. Nullum tamen a beati Petri principis apostolorum sine, prædecessorum nostrorum prætermisimus, de quorum statutis aliquid tibi per Ammonium presbyterum et Felicem diaconum, sub certis signaculis non mitteremus. Quæ te et custodire optamus, et aliis prædicanda ac publicanda mandamus, ut ab omnibus inviolate debita veneratione custodiantur, et inviolate serventur, atque ab omnibus

¹ In Collect. Isidori, *Beatissimo fratri*.

² 5, xxv, qu. 1: *Violatores*.

³ Vide S. Leonis Epistolas 25 et 84.

* Non, ne quid editioi nostræ desit, in appendice ad calcem hujus tomi seposito quod a Merenda prætermisum est exhibebimus.

B futuris temporibus diligenter venerentur: quia ² violatores voluntarii canonum graviter a sanctis Patribus judicantur, et a Spiritu sancto (cujus instinctu ac dono dictati sunt) damnantur: quoniam blasphemare Spiritum sanctum non incongrue videntur, qui contra eosdem sanctos canones non necessitate compulsi, sed libenter (ut præfixum est) aliquid aut proterve agunt, aut loqui præsumunt, aut facere volentibus sponte consentiunt. Talis enim præsumptio manifeste unum genus est blasphemantium Spiritum sanctum: quoniam (ut jam prælibatum est) contra eum agit, cujus impulsu et gratia iidem sancti editi sunt canones. Diabolica vero nequitia plerosque subtiliter fallere solet; et ita quorundam imprudentiam per similitudinem pietatis sapissime illudit, ut pro salutaribus nocitura persuadeat. Idcirco norma sanctorum canonum qui sunt ³ Spiritu Dei conditi, et totius mundi reverentia consecrati, fideliter a nobis est scienda et diligenter tractanda; ne quovis modo sanctorum Patrum statuta absque inevitabili necessitate, quod absit, transgrediamur: sed fidelissime per ea gradientes, cum eis qui eos instinctu condiderunt divino, mercedis gloriam et laboris cumulum, eorum meritis, auxiliante Domino, habere mereamur. His itaque rite deliberatis, et ad Ecclesiarum vestrarum notitiam deliberatione perlatis, parere vos eorundem sanctorum canonum regulis summopere convenit, ne in aliquo eis obviare quorundam ignavia faciat: sed vestra sapiens et sana doctrina, quæ cupit vos per omnia placere Deo, illis cohæredes et participes cœlestis regni, in sedibus fideles cooperatores ostendat. Data decimo sexto kalendas Junii, Gratiano et ⁴ Cyricio VV. CC. Consulibus.

EPISTOLA II.

Damasus servus servorum Dei ⁵, atque per gratiam ejus episcopus sanctæ catholicæ Ecclesiæ urbis Romæ, Stephano archiepiscopo concilii Mauritanix, et universis episcopis Africanæ provinciæ. Lectis fraternitatis vestræ litteris, primo gratias

⁴ Non sunt in Fastis hi consules.

⁵ Vide Jo. Diac lib. II *Vita S. Gregorii Papæ*.